

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2014-10-31 Nr. 412-3050-(1.17)

DĖL PASIŪLYMŲ PATEIKIMO 2015 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI NR. XIIP-2381

Teikiame Teisėjų tarybai suderinti raštus Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui dėl 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2381.

PRIDEDAMA: 8 lapai.

Direktorė

Reda Molienė

Vita A. Gudelevičiūtė, tel. (8 5) 251 4189, el. p. vita.gudeleviciute@teismai.lt

(originalas nebus siunčiamas)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETAS

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6796 Faksas (8 5) 239 6469 El. p. teiseskt@lrs.lt

Konstituciniam Teismui

2014-10-22 Nr. S-2014-7564

Nacionalinei teismų administracijai

Teisėjų tarybai

Generalinei prokuratūrai

Teisingumo ministerijai

Vidaus reikalų ministerijai

Policijos departamentui prie
Vidaus reikalų ministerijos

**DĖL PASIŪLYMŲ PATEIKIMO 2015 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR
SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO
ĮSTATYMO PROJEKUI NR. XIIP-2381**

Maloniai prašome Jūsų iki 2014 m. spalio 29 d. pateikti savo pasiūlymus dėl 2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2381.

Pasiūlymus, adresuotus Teisės ir teisėtvarkos komitetui bei Word failus prašome siųsti el. p. priim@lrs.lt.

Prašome įvertinti projekte numatytas Jūsų institucijai skirtas lėšas ir pateikti realius bei gerai apskaičiuotus poreikius lentelės forma, pvz.:

Išlaidų pavadinimas	LRV skirta lėšų projekte	Realus lėšų poreikis	Skirtumas, kurio trūksta, lyginant su projektu
Išlaidos, iš jų darbo užmokestis			
Turtui įsigyti			
Iš viso:			

Komiteto pirmininkas

Julius Sabatauskas

Originalas nebus siunčiamas
Komiteto biuro padėjėja

Aidena Bacevičiūtė, tel. (8 5) 239 6795, faks. (8 5) 239 6469, el. p. aidena.baceviciene@lrs.lt
2014-10-22

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, faks. (8 5) 268 5187

Lietuvos Respublikos Seimo
Teisės ir teisėtvarkos komitetui
el. p. priim@lrs.lt

2014-10- Nr. 36P-
I 2014-10-22 Nr. S-2014-7564

DĖL PASIŪLYMŲ PATEIKIMO 2015 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI NR. XIIP-2381

2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte Nr. XIIP-2381 (toliau – Įstatymo projektas) Lietuvos Respublikos teismams numatoma skirti 61 421 687 eurų, iš jų darbo užmokesčiui 43 589 056 eurų, ir 137 845 eurų asignavimų turtui įsigyti.

Teisėjų taryba ne kartą informavo Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir Finansų ministeriją apie pagrindinius minimalius papildomus teismų finansinius poreikius 2015 metams, kurie yra būtini teismų funkcijų vykdymui, tačiau Įstatymo projekte į juos atsižvelgta tik iš dalies.

Teisėjų taryba atkreipia dėmesį į būtinybę teismų biudžetams 2015 metams papildomai skirti lėšų:

eurai

Išlaidų pavadinimas	LRV skirta lėšų projekte	Realus lėšų poreikis	Skirtumas, kurio trūksta, lyginant su projektu
Išlaidos	61 283 842	63 262 236	1 978 394
iš jų darbo užmokestis	43 589 056	44 568 841	979 785
Turtui įsigyti*	137 845	137845	
Iš viso:	61 421 687	63 400 081	1 978 394

*Teismų turtui įsigyti taikomas centralizuoto finansavimo būdas, todėl lėšų poreikis nurodytas Nacionalinės teismų administracijos rašte, o teismų biudžete turtui įsigyti 123943 eurų yra numatyti tik naujų teisėjo padėjėjų etatų darbo vietų įrengimui (107 kompiuteriams) bei 13902 eurų sudaro teismų suplanuotos pajamų įmokų lėšos.

Teisėjų taryba prašo teismams 2015 m. papildomai skirti lėšų pagrindiniams **minimaliems** teismų finansiniams poreikiams, kurie yra būtini užtikrinti teismų funkcijų vykdymą. Toliau nurodyti būtiniausi poreikiai, kuriems neskirtas finansavimas Įstatymo projekte.

1. Įvertinus teismų programos „Teisingumo vykdymas“ 2014 metų trijų ketvirčių vykdymo duomenis ir teismų pateiktą faktinį poreikį darbo užmokesčiui IV ketvirčiui, apskaičiuota, kad preliminarai **2014 m. pabaigoje teismams trūks 4538 tūkst. Lt (1314296 eurų) darbo užmokesčiui ir 1406 tūkst. Lt (407206 eurų) socialinio draudimo įmokoms, iš viso 5944 tūkst. Lt (1721501 eurų)**, kurių padengimo problema persikels į 2015 metus. Pažymėtina, kad atsiskaityti už š. m. lapkričio mėnesį teismams trūksta 398 tūkst. Lt darbo užmokesčiui, iš kurių 204 tūkst. Lt numatoma padengti persikirstymo tarp teismų būdu, tačiau likę 194 tūkst. Lt darbo užmokesčiui už lapkričio mėnesį ir ženklus trūkumas už gruodžio mėnesį liks neapmokėtas. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projekte jau yra numatyta lėšų dalies 2013 m. pabaigoje fiksuotų ir į 2014 m. persikėlusių mokėtinų sumų dengimui (įvertinus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. vasario 12 d. nutarimu Nr. 138 „Dėl Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2014 metų asignavimuose

numatytų lėšų paskirstymo asignavimų valdytojams“ padengtas sumas) – 1155 tūkst. Lt (334511 eurų) darbo užmokesčiui ir 337 tūkst. Lt (97602 eurų) socialinio draudimo įmokoms, **papildomai 2014 m. asignavimų trūkumui padengti prašome 4431 tūkst. Lt (1283306 eurų), iš jų 3383 tūkst. Lt (979785 eurų) darbo užmokesčiui ir 1048 tūkst. Lt (303521 eurų) socialinio draudimo įmokoms.** Pažymėtina, kad iš minėtos sumos preliminariai vien išmokėti atlyginimams (be mokesčių) trūksta 1821 tūkst. Lt (527398 eurų).

Ženklaus asignavimų darbo užmokesčiui trūkumas 2014 metams susijęs su tuo, kad 2013–2014 metais teismams neskirta papildomų asignavimų teisėjų ir valstybės tarnautojų priedų už ištarnautus Lietuvos valstybei metus padidėjimui, nors 2014 metais didelei daliai teisėjų ir valstybės tarnautojų šio priedo procentas keitėsi į 24 %. Pažymėtina, kad Finansų ministerija 2013-03-15 rašte „Dėl lėšų darbo užmokesčiui“ nurodė poreikį teisėjų ir valstybės tarnautojų atlyginimų atstatymui pateikti pagal faktinę situaciją 2013 m. kovo 1 d., todėl šioje sumoje priedų už stažą padidėjimas nuo 2014 m. nebuvo įvertintas. Kad tai didins teismų asignavimų darbo užmokesčiui trūkumą 2014 m. ir dėl bendro darbo užmokesčio fondo trūkumo šis padidėjimas teismų sistemai bus nepakeliamas ne kartą buvo informuota Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir Finansų ministerija, taip pat ši informacija buvo pateikta Teisės ir teisėtvarkos komitetui 2014 metų valstybės biudžeto svarstymo metu.

2. Teismų mokėtinos sumos/įsiskolinimai prekių ir paslaugų naudojimui 2013 m. pabaigai sudarė 1550 tūkst. Lt, iš jų: ryšių paslaugoms – 670 tūkst. Lt, komunalinėms paslaugoms – 608 tūkst. Lt, kitoms paslaugoms – 161 tūkst. Lt, kitoms prekėms – 66 tūkst. Lt, transporto išlaikymui – 20 tūkst. Lt. Pažymėtina, kad panaši suma buvo iš anksto prognozuojama, tačiau papildomų lėšų 2014 metų biudžete nebuvo skirta. Taip pat prašytų asignavimų prekių ir paslaugų naudojimui neskirta ir 2015 m. Įstatymo projekte. Todėl prašome skirti **papildomai 1550 tūkst. Lt (448911 eurų) teismų mokėtinų sumų prekių ir paslaugų naudojimui padengimui.**

Teismų sistemai metai iš metų neskiriama papildomų asignavimų augančioms teismų ryšių, vertimų, komunalinių paslaugų išlaidoms, pasenusiam inventoriui atnaujinti, neatsižvelgiama į realius poreikius. Finansų ministerijai dengiant tik didžiausius įsiskolinimus, ir tik dalinai, labiausiai nukenčia daugiausiai taupantys teismai, kurių mokėtinos sumos dėl nustatyto nuolatinio taupymo „rėžimo“ yra mažiausios. Tokiu būdu neskatinama efektyvi vadyba. Pagal skiriamus asignavimus teismams teismų poreikiai prekių ir paslaugų naudojimui dengiami priklausomai nuo srities ne daugiau kaip 85 % ir iki 30 % ar dar mažiau. Pagal skiriamus asignavimus kitoms išlaidoms neįmanoma kalbėti apie Teismų įstatyme ir Valstybės tarnybos įstatyme nustatytų minimalių reikalavimų atitikimą kvalifikacijos kėlimui (atitinkamai 1,5 % ir 1 % darbo užmokesčio fondo). Per 2014 m. tris ketvirčius teismai kvalifikacijos kėlimui panaudojo 79 tūkst. Lt, kai pagal minėtus įstatymus per metus turėtų panaudoti apie 1500 tūkst. Lt. Todėl prašome **asignavimus kitoms išlaidoms prekių ir paslaugų naudojimui teismams 2015 m. padidinti nors 800 tūkst. Lt (231696 eurų), kad būtų galima atsižvelgti į labiausiai taupančių teismų poreikius.**

Vykstant intensyviems migracijos procesams, auga bylų su užsienio elementu skaičius, todėl didėja išlaidos pašto ir vertimo paslaugoms, o finansavimas nedidinamas. Nuo 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojo Baudžiamojo proceso kodekso 69¹ straipsnio pakeitimai, kuriuose numatyta, kad dėl Lietuvos Respublikos piliečio ar kito asmens, kuris Lietuvos Respublikoje įsiteisėjęs apkaltinamuoju nuosprendžiu nuteistas laisvės atėmimo bausme, tačiau nuo bausmės atlikimo pasislėpė Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos arešto orderį išduoda ir į kompetentingą šios valstybės instituciją tiesiogiai kreipiasi apygardos teismas. Iki šiol Europos arešto orderio išdavimo, o kartu ir jo vertimo, funkcija buvo priskirta Teisingumo ministerijai. Papildomų funkcijų priskyrimas apygardų teismams neišvengiamai susijęs su didesniu žmoniškųjų ir finansinių išteklių poreikiu. Europos arešto orderio išdavimas, susižinojimas su kitos Europos Sąjungos valstybės narės kompetentinga institucija ir kiti veiksmai yra susiję su dokumentų vertimo į (iš) lietuvių kalbą paslaugų išlaidomis. Atkreipiame dėmesį, kad **pastaraisiais metais teismų sistema, neskiriant tam papildomo finansavimo, vykdo vis daugiau kitų institucijų funkcijų.** Per 2014 m. pirmą pusmetį apygardų teismai gavo nagrinėti 144 bylų dėl Europos arešto orderio išdavimo, per š. m. tris ketvirčius susidarė 194 bylų. Vertinant, kad vidutiniškai vienai bylai vien vertimo paslaugoms

reikalinga apie 200 Lt (pavienių pasitaiko ir virš 700 Lt), per metus susidarys papildomai mažiausiai **50 tūkst. Lt (14481 eurų), kurie nebuvo skirti naujai funkcijai vykdyti.**

Prašome atsižvelgti į išdėstytas aplinkybes bei realų minimalų teismų poreikį ir tarpininkauti, kad teismų biudžetams būtų papildomai skirta valstybės biudžeto asignavimų: **6831 tūkst. Lt (1 978 394 eurų) išlaidoms, iš jų 3383 tūkst. Lt (979 785 eurų) darbo užmokesčiui.**

Teisėjų taryba taip pat atkreipia dėmesį, kad ženkliai dalis būtinų teismų poreikių turėtų būti finansuojama Nacionalinės teismų administracijos biudžete. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 124 str. 2 d. 5 p. ir 128 str. 1 d., kuriais Nacionalinė teismų administracija įpareigota organizuoti ir užtikrinti centralizuotą teismų materialinį techninį aprūpinimą reikiamu ilgalaikiu turtu, inventoriu ir paslaugomis, bei siekiant racionalaus ir efektyvaus lėšų valdymo, daliai ypač svarbių teismų poreikių, įskaitant ir poreikius turtui įsigyti (kompiuteriams, org. technikai, archyvų stelažams ir pan.) taikytinas centralizuoto finansavimo būdas, tačiau šios lėšos neskiriamos nei tiesiogiai teismams, nei Nacionalinei teismų administracijai. Ypač atkreiptinas dėmesys į metai iš metų teismų sistemai neskiriamas lėšas neinvesticiniam turtui įsigyti, dėl ko situacija teismuose ir toliau blogėja, kadangi sensta ir genda anksčiau įsigytas turtas ir jis nėra atnaujinamas.

Pabrėžtina, kad nuo 2014 metų *Microsoft* nebepalaikant *Windows XP* operacinių sistemų, daugiau nei 2050 teismuose esančių kompiuterių, t. y. beveik 50 % visų teismų turimų kompiuterių, esanti operacinė sistema negali būti atnaujinama. Naudodamiesi tokiais kompiuteriais teismai negali tinkamai ir efektyviai dirbti su naujomis programomis, kurios diegiamos kuriant elektronines paslaugas ir tobulinant teismų informacines sistemas. Neatnaujinus technikos, stringa dokumentų elektronizavimas, teismai neturi galimybių plėtoti ir skatinti elektroninių sistemų naudojimo. Be to, tokia kompiuterinė technika nėra apsaugota nuo naujausių kibernetinių atakų, virusų, todėl teismams kyla didelė rizika prarasti itin jautrią informaciją: tvarkomus asmens, teistumo, komercinės, valstybines ar kitas paslaptis sudarančius duomenis.

Todėl prašome sudaryti sąlygas vykdyti centralizuotą teismų aprūpinimą būtinu ilgalaikiu turtu ir tarpininkauti 2015 m. skiriant lėšas teismų turtui įsigyti, kaip nurodyta Nacionalinės teismų administracijos rašte Teisės ir teisėtvarkos komitetui dėl 2015 metų Nacionalinės teismų administracijos biudžeto.

Pirmininkas

Gintaras Kryževičius

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Lietuvos Respublikos Seimo
Teisės ir teisėtvarkos komitetui
el. p. priim@lrs.lt

2014-10- Nr.
I 2014-10-22 Nr. S-2014-7564

DĖL PASIŪLYMŲ PATEIKIMO 2015 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PATVIRTINIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI NR. XIIP-2381

2015 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekte Nr. XIIP-2381 (toliau – Įstatymo projektas) Nacionalinei teismų administracijai numatoma skirti 13 502 228 eurų, iš jų darbo užmokesčiui 998 087 eurų, ir 3 918 848 eurų asignavimų turtui įsigyti.

Siekiant sudaryti tinkamas sąlygas teismų veiklai, Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija) prašo 2015 metams papildomai skirti lėšų:

eurai

Išlaidų pavadinimas	LRV skirta lėšų projekte	Realus lėšų poreikis	Skirtumas, kurio trūksta, lyginant su projektu
Išlaidos	9 583 380	9 812 180	228 800
iš jų darbo užmokeskis	998 087	998 087	
Turtui įsigyti	3 918 848	6 840 245	2 921 397
Iš viso:	13 502 228	16 652 425	3 150 197

Administracija 2015 m. vykdys 5 ilgalaikes, tęstines programas ir 2 programas, susijusias su tarptautiniu finansavimu, skirtas projektų įgyvendinimui. Toliau nurodyti būtiniausi poreikiai 2015 metams, kuriems neskirtas finansavimas Įstatymo projekte.

Programa „Teismų centralizuotas aprūpinimas“ vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 124 str. 2 d. 5 p. ir 128 str. 1 d., kuriais Administracija įpareigota organizuoti ir užtikrinti centralizuotą teismų materialinį techninį aprūpinimą reikiamu ilgalaikiu turtu, inventoriumi ir paslaugomis.

Kasmet Teisėjų tarybai ir Administracijai kreipiantis į Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir Finansų ministeriją dėl lėšų teismams reikalingam turtui įsigyti skyrimo, lėšų nuo 2011 m. neskiriama. Situacija teismuose ir toliau blogėja, nes sensta ir genda ankščiau įsigytas turtas. Reaguodama į susidariusią situaciją, nuo 2013 m. Teisėjų taryba sukūrė centralizuotą teismų rezervą Administracijos vykdomoje programoje „Teismų centralizuotas aprūpinimas“ ir ten perkėlė iš teismų asignavimų išlaidoms 100 tūkst. Lt į asignavimus turtui įsigyti, tačiau būtina įvertinti, kad teismai yra 62, taigi, šiame iš pačių teismų resursų suformuotame rezerve kiekvienam teismui turtui įsigyti tėra vos 1,6 tūkst. Lt (467 eurų). Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Administracijos biudžete turtui įsigyti numatytą skirti sumą 99 % sudaro investicijų projektų lėšos, kurių negalima naudoti paprastojo ilgalaikio turto pirkimui.

Pažymėtina, kad neskiriant asignavimų turtui įsigyti Administracija negali užtikrinti net būtiniausių poreikių, pavyzdžiui, laikantis reikalavimų buhalterinei apskaitai atnaujinti teismų

kompiuterizuotų darbo vietų antivirusinių programų licencijų. Pagal 13-ojo Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto XI skyriaus 56.2 punktą antivirusinės programos licencijos yra priskiriamos nematerialiojo turto grupei „programinė įranga ir jos licencijos“, už kurią apmokėjimas turi būti vykdomas iš ilgalaikiam nematerialiajam turtui skirtų lėšų.

Neatidėliotinas ir teismų veiklai užtikrinti būtinas poreikis turtui įsigyti – tai poreikis kompiuteriams ir biuro technikai. Elektronizuojant teismų teikiamas paslaugas, būtina sudaryti sąlygas darbo vietose dirbti su kompiuteriais, našiais dirbti su elektronine byla. Prasta kompiuterių kokybė turi tiesioginę įtaką teismų darbo kokybei, sutrinka elektroninių paslaugų visuomenei teikimas, tokiu būdu negali būti užtikrintas imperatyvių teisės aktų įgyvendinimas, stringa bylų nagrinėjimas ir kiti teisminiai procesai. Tai nesuderinama su valstybės politika elektronizuoti viešojo sektoriaus teikiamas paslaugas. 2013 m. atliktos visos teismų sistemos kompiuterinės ir aparatinės įrangos inventorizacijos duomenimis, daugiau nei 60 % kompiuterinės technikos yra senesnė nei 7 metai, pasenusi ir keistina. Pabrėžtina, kad nuo 2014 metų *Microsoft* nebepalaikant *Windows XP* operacinių sistemų, daugiau nei 2050 kompiuterių, t. y. beveik 50 % visų teismų turimų kompiuterių, esanti operacinė sistema negali būti atnaujinama. Naudojantis tokiais kompiuteriais teismai negali tinkamai dirbti su naujomis programomis, kurios diegiamos kuriant elektronines paslaugas ir tobulinant teismų informacines sistemas. Administracija nuolat gauna teismų kreipimus, kad dėl pasenusios kompiuterinės technikos negali teikti teisės aktuose numatytų viešųjų elektroninių paslaugų ir dirbti su elektroniniais dokumentais.

Susidarius tokiai situacijai, kai teismai naudojami nebepalaikomomis *Windows XP* operacinėmis sistemomis, teismai ne tik negali dirbti, bet ir teismų turima kompiuterinė technika nėra apsaugoti nuo naujausių kibernetinių atakų, virusų, todėl teismams kyla didelė rizika prarasti itin jautrią informaciją: tvarkomus asmens, teistumo, komercinės, valstybinės ar kitas paslaptis sudarančius duomenis. Teismai jau gauna pranešimus iš bankų, kitų finansų įstaigų bei kitų institucijų apie nebepalaikomų *Windows XP* operacinių sistemų sukeliamas rizikas duomenų saugumui.

Taip pat neatidėliotina būtinybė teismuose atnaujinti teismų turimą biuro techniką (spausdintuvus, kopijuoklius, daugiafunkcinius įrenginius), nes teismuose įdiegus viešąsias elektronines paslaugas, taip pat planuojama, kad nuo 2015 m. pradėjus veikti visų teismų bendrai dokumentų valdymo sistemai bei Vidaus reikalų ministerijos kuriamai Integruotai baudžiamojo proceso informacinei sistemai, būtina sudaryti elektroninius ir skaitmenizuotus dokumentus, kurie bus talpinami minėtose sistemose ir siunčiami kitoms institucijoms. Nei Administracijai, nei teismams lėšų biuro technikos atnaujinimui neskiriama. Neturint tinkamos technikos, stringa dokumentų elektronizavimas, sunku laiku ir tinkamai įgyvendinti teisės aktų reikalavimus dėl dokumentų siuntimo, todėl teismai neturi galimybių teikti elektroninių paslaugų ir skaitmenizuotus dokumentus teikti portalo www.e.teismas.lt naudotojams, negali plėtoti ir skatinti elektroninių sistemų naudojimo. Neatnaujinus technikos, teismai neturi galimybių užtikrinti tinkamo valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšomis sukurtų sistemų panaudojimo.

2015 m. lėšų poreikis teismų kompiuterių įrangos ir kitos biuro įrangos atnaujinimui sudaro 6900 tūkst. Lt (1998378 eurų) asignavimų turtui įsigyti, iš jų 6300 tūkst. Lt (1824606 eurų) sudaro poreikis kompiuterių įrangai, kai kompiuteriai senesni nei 7 m., kurių operacinė sistema *Windows XP* yra nebepalaikoma, ir 600 tūkst. Lt (173772 eurų) – teismų biuro technikos atnaujinimui.

Dalis teismų neturėdami tinkamų sąlygų archyvuoti bylas, jas sandėliuoja darbo kabinetuose ant grindų, rūsiuose ir palėpėse, kas visiškai neatitinka Dokumentų saugojimo ir saugyklų įrengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. V-49, nustatytų reikalavimų. Atsižvelgiant į teismų dokumentų svarbą ir jų kiekį, **metalinų mobiliųjų stelažų teismų archyvams įsigijimui reikalinga 1132 tūkst. Lt (327850 eurų) turtui įsigyti, o teismų turimų patalpų pritaikymui archyvams papildomai reikia 245 tūkst. Lt (70957 eurų) išlaidoms.**

5 teismai visai neturi tarnybinio automobilio, kuris yra būtinas teismo funkcijoms vykdyti, arba jis nebeeksploatuojamas. Dar 11 teismų turi tarnybinius automobilius, kurie yra senesni nei 15 metų, didžioji dalis iš jų pagaminti 1995 metais. Atkreiptinas dėmesys, kad tai vieninteliai teismų automobiliai, o ne vienas iš kelių turimų. Pažymėtina, jog šių senų automobilių eksploatacinės išlaidos vieneriems metams dažnai yra didesnės nei šių automobilių vertė, o kai kurie teismai turimų automobilių nebegalės eksploatuoti dėl jų netinkamos techninės būklės. Likusiuose teismuose vidutinis automobilių amžius yra apie 7 metai. Siekiant 16 teismų, kurių automobilių būklė yra blogiausia arba automobilio visai nebėra, aprūpinti tarnybiniu transportu, reikalinga skirti apie **960 tūkst. Lt (278035 eurų) turtui įsigyti (16 po 60 tūkst. Lt/17377 eurų) automobiliams.** Alternatyva būtų automobilius nuomoti, tačiau nuomojant 16 automobilių teismams, jų vieno nuomos kaina mėnesiui būtų apie 1750 Lt (507 eurų) su mokesčiais. Tokiu atveju vieneriems metams 16 automobilių nuomai reikėtų apie 97344 eurų išlaidoms skiriant šias lėšas kasmet. Kadangi automobiliai teismuose atnaujinami ne dažniau kaip kas 10 metų, racionaliau būtų pirkti automobilius nei juos nuomoti.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 5 straipsniu ir atsižvelgiant į tai, kad teismuose yra būtinybė dirbti su bet kokią slaptumo žymą turinčiais įslaptintais dokumentais ir laikmenomis, įskaitant įslaptintus dokumentus ir laikmenas su slaptumo žyma „Visiškai slaptai“, teismuose turi būti užtikrinta: 1) įslaptintos informacijos fizinė apsauga, atitinkanti Lietuvos Respublikos paslapčių apsaugos koordinavimo komisijos 2007 m. vasario 2 d. posėdžio protokolu Nr. 56-1KF patvirtintus Bendruosius įslaptintos informacijos fizinės apsaugos reikalavimus ir Patalpų įvertinimo dėl jų pripažinimo tinkamomis saugoti ar jose dirbti su įslaptinta informacija metodines rekomendacijas; 2) kompiuterinės darbo vietos, kuriose apdorojama įslaptinta informacija, turi būti įrengtos pagal Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. lapkričio 29 d. įsakymu Nr. 5V-138 patvirtinto Automatizuoto duomenų apdorojimo (ADA) sistemų ir tinklų, kuriuose bus saugoma, apdorojama ar kuriais bus perduodama įslaptinta informacija, saugumo reikalavimų aprašo reikalavimus. Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentui atlikus patikrinimus teismuose dėl teisės aktų, reglamentuojančių įslaptintos informacijos apsaugos organizavimą, reikalavimų įgyvendinimo, nustatyta, kad beveik visi teismai neturi galimybių užtikrinti tinkamą įslaptintos informacijos fizinę apsaugą bei neturi kompiuterinių darbo vietų, kurios būtų tinkamos dirbti su įslaptinta informacija pagal aukščiau nurodytus teisės aktus. Siekiant, kad įslaptintos informacijos fizinė apsauga ir atitinkamų kompiuterinių darbo vietų įrengimas atitiktų teisės aktų reikalavimus, vienam teismui reikia apie 15 tūkst. Lt patalpos darbui su įslaptinta informacija įrengimui, t. y. vidutiniškai apie 8 tūkst. Lt sertifikuotų seifų, padidinto saugumo durų patalpoje ir kitam turtui įsigyti, ir apie 7 tūkst. Lt uždaros vaizdo stebėjimo sistemos, apsaugos ir priešgaisrinės signalizacijos, langų apsaugos priemonių įrengimui ir kitiems patalpų įrengimo darbams atlikti. Taip pat kiekvienam teismui vidutiniškai reikia apie 45 tūkst. Lt specializuotai kompiuterinei įrangai įsigyti. **Teismams Valstybės saugumo departamento patikrų metu nustatytų reikalavimų atitikimui reikalinga 3720 tūkst. Lt (1077386 eurų), iš jų 434 tūkst. Lt išlaidoms ir 3286 tūkst. Lt turtui įsigyti.** Atsižvelgiant į reikalingą lėšų sumą ir darbų apimtį, tikslinga šią sumą išdėstyti per 3 metus, todėl 2015 metams prašoma **1240 tūkst. Lt (359129 eurų), iš jų 145 tūkst. Lt (41995 eurų) išlaidoms ir 1095 tūkst. Lt (317134 eurų) turtui įsigyti.**

Pažymėtina, kad didžioji dalis 2015 m. prašomų asignavimų teismų turtui įsigyti yra reikalinga imperatyvių teisės aktų reikalavimų vykdymui. Valstybei metai iš metų neskiriant finansavimo, teismų sistema negalėtų būti laikoma atsakinga už reikalavimų neatitikimą tokiose svarbiose srityse kaip Valstybės saugumo departamento reikalavimai įslaptintai informacijai, bylų laikymas/archyvavimas, legali programinė įranga, duomenų saugumas. Prašytume tinkamai įvertinti išvardintų sričių svarbą ir užtikrinti papildomą finansavimą turtui įsigyti.

Programa „Teismų informacinės sistemos aptarnavimas“ yra įgyvendinama vadovaujantis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 128 str., kuriame nurodyta, kad Valstybės investicijų programoje numatytų investicijų, skirtų teismams, asignavimų valdytoja yra

Administracija, taip pat Nacionalinės teismų administracijos įstatymo 2 str. 22 p., pagal kurią Administracija organizuoja informacinių sistemų kūrimą ir diegimą teismuose, administruoja teismų informacines sistemas ir jas tobulina.

Teismų informacinių sistemų palaikymo išlaidoms 2014 m. skirta 483 tūkst. Lt, iš kurių 360 tūkst. Lt kasmet reikalinga interneto ryšio paslaugoms įsigyti ir 123 tūkst. Lt lieka LITEKO garantijų, priežiūros ir palaikymo paslaugoms įsigyti, todėl 2014 m. pabaigai planuojama iki 270 tūkst. Lt skola išlaidoms. Tačiau į Administracijos raštuose Finansų ministerijai pateiktus poreikius LITEKO išlaidoms nebuvo atsižvelgta ir 2015 metams Įstatymo projekte vėl numatyta skirti tik 483 tūkst. Lt (139886 eurų).

Pogarantinio aptarnavimo paslaugų poreikis yra būtinas, nes pasibaigus įrenginių garantiniam aptarnavimui Administracija turimais ištekliais negali finansuoti įrangos gedimo ir remonto išlaidų, įrenginių priežiūros. Neįsigijus pogarantinio aptarnavimo paslaugų, sugedus tarnybinei stočiai ar kitam infrastruktūros įrenginiui jos vienkartinio remonto ar pakeitimo išlaidos yra keliasdešimt kartų didesnės už pogarantinių paslaugų kainas. Taip pat pažymėtina, kad sugedus infrastruktūros įrenginiams ir neturint garantinės priežiūros paslaugų, reikiamų dalių viešasis pirkimas ir pristatymas bei gedimo sutvarkymas užtrunka itin ilgai (pagal viešųjų pirkimų apimtį gali užtrukti net iki kelių mėnesių), todėl tikėtina, kad šiuo laikotarpiu Administracija turėtų sustabdyti LITEKO ir kitų teismų informacinių sistemų ar kai kurių jų funkcionalumą veikimą. Dėl sistemos veikimo sutrikimo ne visada pavyksta atkurti saugotus duomenis ar duomenų apdorojimo procedūras, kurių praradimo sukelti nuostoliai gali būti itin dideli. Papildomai tik LITEKO infrastruktūros įrenginių pogarantinio aptarnavimo paslaugoms kasmet reikia apie 300 tūkst. Lt (86886 eurų), tačiau 2015 metams prašoma bent 400 tūkst. Lt (115848 eurų), kadangi į 2015 metus dar persikels įsiskolinimas už 2014 metus.

Programai „Teismų informacinės sistemos aptarnavimas“ asignavimų išlaidoms 2015 m. poreikis sudaro 883 tūkst. Lt (255734 eurų), t. y. **reikalinga 400 tūkst. Lt (115848 eurų) išlaidoms daugiau nei numatyta Įstatymo projekte.**

Atsižvelgiant į išdėstytą, prašome tarpininkauti dėl teismų veiklai būtinų lėšų skyrimo Administracijos vykdomoms programoms „Teismų centralizuotas aprūpinimas“ ir „Teismų informacinės sistemos aptarnavimas“.

Direktore

Reda Molienė